

Natuurtoets consolidering bestemmingsplan industrieterrein Moerdijk

Onderzoek naar beschermde Flora- en fauna

projectnr. 176207
revisie 00
5 maart 2012

auteur

ir. M. Korthorst

Opdrachtgever

Havenschap Moerdijk
Postbus 17
4780 AA Moerdijk

datum vrijgave

5 maart 2012

beschrijving revisie

definitief

goedkeuring

ir. M. Korthorst

vrijgave

ing. P. Kennes

Datum van uitgave:
5 maart 2012

Contactadres:
Monitorweg 29
1301 AA Almere-Stad

Copyright © 2011 **Ingenieursbureau Oranjewoud**
Niets uit deze uitgave mag worden veeelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.

Inhoud

	blz.
1	Inleiding 3
1.1	Aanleiding 3
1.2	Wettelijk kader 3
1.3	Doel onderzoek..... 4
1.4	Werkwijze..... 4
1.5	Leeswijzer 4
2	Gebiedsbeschrijving 5
2.1	Huidige situatie..... 5
2.2	Ontwikkelingen..... 6
2.3	Bureaustudie natuurwaarden 6
2.4	Terreinbezoek..... 6
2.5	Waargenomen en te verwachten beschermde soorten 9
3	Toetsing effecten planontwikkeling 11
3.1	Beschrijving inrichtingsmaatregelen 11
3.2	Effecten op beschermde soorten 11
3.2.1	<i>Vogels..... 11</i>
3.2.2	<i>Grondgebonden zoogdieren 11</i>
3.2.3	<i>Vleermuizen..... 12</i>
3.2.4	<i>Amfibieën en reptielen..... 12</i>
3.2.5	<i>Vissen 12</i>
3.2.6	<i>Planten 12</i>
3.2.7	<i>Overige beschermde soorten..... 13</i>
4	Conclusies en aanbevelingen 15
4.1	Conclusie 15
4.2	Zorgplicht 15
4.3	Tot slot 16
5	Literatuur 17
	Bijlage 1: Wettelijk kader 2

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In het kader van de integrale herziening van het bestemmingsplan industrieterrein Moerdijk zijn een aantal omgevingsonderzoeken noodzakelijk. Het nieuwe bestemmingsplan is gericht op voortzetting van bestaand gebruik op het industrieterrein en het handhaven van de ontwikkelingsmogelijkheden van nog niet ingerichte delen van het industrieterrein, welke voor een oppervlakte van 258 hectare momenteel niet met bedrijvigheid zijn ingevuld.

In het kader van de Flora- en faunawet dient bekeken te worden welke beschermde soorten in het bestemmingsplangebied aanwezig zijn, danwel verwacht kunnen worden. Dit geldt in het bijzonder voor de nog niet ingerichte braakliggende terreindelen. Er dient in beeld gebracht te worden of de beoogde bestemming strijdig kan zijn met de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet.

Door middel van voorbereidende onderzoeken is reeds inzicht verkregen in de aanwezigheid van beschermde natuurwaarden. De bevindingen zijn vastgelegd in de rapportage 'Handreiking Natura 2000 industrieterrein Moerdijk' (R.J. Buijs, 21 september 2009). De kaders daarin zijn echter niet geheel meer actueel en deels niet volledig uitgewerkt tot op het vereiste detailniveau. In deze rapportage worden de gegevens geactualiseerd.

Voor een nadere toelichting op de Flora- en faunawet is een toelichting bijgevoegd op deze wet toegevoegd in bijlage 1.

Figuur 1.1: Op het industrieterrein Moerdijk zijn nog diverse niet bebouwde braakliggende terreindelen aanwezig (bron: google.maps.nl).

1.2 Wettelijk kader

Vanuit de natuurwetgeving is de initiatiefnemer bij ruimtelijke ingrepen of het vaststellen van plannen verplicht op de hoogte te zijn van de in het plangebied mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden, met als doel dat aan deze waarden zo min mogelijk schade wordt toegebracht. Indien schade aan beschermde soorten niet is te voorkomen, is mogelijk een ontheffing ex. art. 75 van de Flora- en Faunawet noodzakelijk.

Sinds 23 februari 2005 is het Vrijstellingsbesluit van kracht. Met dit besluit is geregeld dat voor algemeen voorkomende soorten een vrijstelling geldt bij ruimtelijke ingrepen en geen ontheffing meer aangevraagd hoeft te worden. Wel blijft de algemene zorgplicht van kracht (zie Bijlage 1 voor Wettelijk Kader).

1.3 Doel onderzoek

Het doel van voorliggende toetsing is het opsporen van strijdigheden van de voorgenomen ontwikkeling met de Flora- en faunawet en het bepalen of de aanvraag van een ontheffing noodzakelijk is.

1.4 Werkwijze

Het onderzoek naar natuurwaarden is gericht op inhoudelijke beantwoording van de volgende vragen:

1. Welke (strikt) beschermde soorten komen in het plangebied voor? Welke beschermingsstatus hebben deze soorten?
2. Welke invloed hebben de werkzaamheden op deze (strikt) beschermde soorten?
3. Als het duurzaam voortbestaan van strikt beschermde soorten in gevaar komt, op welke wijze kan dit verzacht worden (mitigerende maatregelen)?
4. Is een ontheffing ex art. 75 Flora- en faunawet noodzakelijk?
5. Welke vervolgstappen moeten worden ondernomen? Is aanvullend onderzoek noodzakelijk?

Om bovenstaande vragen te beantwoorden zijn de volgende stappen doorlopen:

Stap 1. Bureaustudie

De aanwezigheid van (strikt) beschermde dier- en plantensoorten op basis van bestaande gegevens is gecheckt. Hierbij zijn onder meer telmee.nl, waarneming.nl en (provinciale) verspreidingsatlassen geraadpleegd.

Stap 2. Terreinbezoek

Na het bureauonderzoek is een terreinbezoek aan het plangebied uitgevoerd. Het terreinbezoek is uitgevoerd samen met de heer R.J. Buijs van Buijs Eco Consult. De heer Buijs is vanwege zijn jarenlange inzet voor het havenbedrijf zeer goed op de hoogte van de lokale natuurwaarden. Op basis van de gegevens van de bureaustudie en de gegevens van de heer Buijs is beoordeeld voor welke soorten het plangebied daadwerkelijk een geschikt habitat biedt en daarmee welke soorten er daadwerkelijk voor kunnen komen. Daarnaast wordt beoordeeld in hoeverre de geplande bestemmingen een negatief effect kunnen hebben op aanwezige natuurwaarden en (strikt) beschermde soorten.

Stap 3. Effectenonderzoek

Op basis van de beschrijving van de voorgenomen maatregelen en de verzamelde gegevens van stap 1 en 2 zijn de (mogelijke) effecten (vernietiging, verstoring, versnippering) op de verwachte beschermde soorten beschreven.

Stap 4. Conclusies en advies met betrekking tot de ontheffingsaanvraag

Op basis van de beschikbare gegevens, de bevindingen uit de terreinbezoeken en de effectbeoordeling zijn gemotiveerde conclusies getrokken omtrent de haalbaarheid, eventueel onder voorwaarden, van de het vaststellen van het bestemmingsplan en de noodzaak van een ontheffing ex art. 75 Flora- en faunawet.

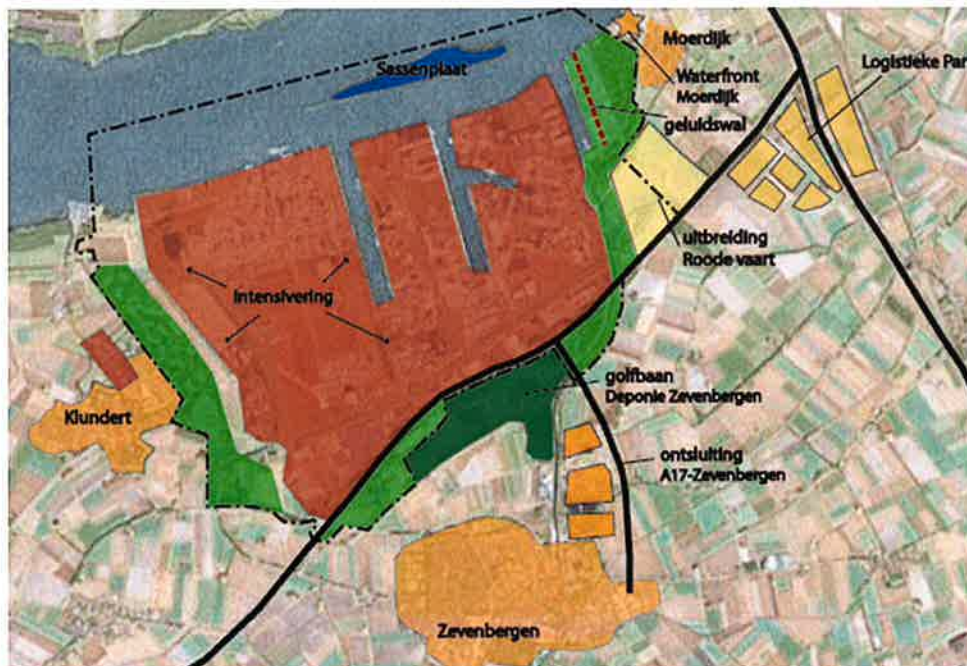
1.5 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 worden de resultaten beschreven van de uitgevoerde natuurtoets. Hier komen de bureaustudie en de terreinbezoeken aan de orde. Hoofdstuk 3 beschrijft de voorgenomen ontwikkeling en de effecten op de voorkomende en de te verwachten soorten en natuurwaarden. Hoofdstuk 4 bevat tenslotte de conclusies en aanbevelingen van het voorliggende onderzoek.

2 Gebiedsbeschrijving

2.1 Huidige situatie

Het plangebied van het industrieterrein Moerdijk is als volgt begrensd (figuur 2-1):

Figuur 2-1: begrenzing plangebied Moerdijk

Het industrieterrein is opgedeeld in de volgende zes gebieden:

Industrial Park

Gebruiksgroep: Chemie

Het Industrial Park is het grootste deelgebied van het bedrijventerrein. Het is ontwikkeld voor chemische en zware industriële bedrijvigheid. Daar zijn onder andere Basell, Shell en Dr. Kolb gevestigd.

Seaport

Gebruiksgroep(en): vervoer en opslag, logistiek en distributie, metaal en agro bulk

Ook heeft Moerdijk een grote zeehaven, Seaport Moerdijk, waar zeeschepen met een diepgang tot 8.40 meter kunnen binnenvaren. Voor de bedrijven die zich bezig houden met op- en overslag, bewerking en distributie van stukgoed en containers is een moderne centrale overslagterminal aangesloten op een interne baan naar de achterliggende bedrijven.

Ecopark

Gebruiksgroep: productie, distributie en recycling (energieopwekking). Een bijzonder deelgebied op het industrieterrein is het Ecopark, met bedrijven die actief zijn in milieu- en energietechnologie. AZN, SNB en EPZ zijn daar onder andere gevestigd. Het gaat dan om energie opwekken uit afval, reinigen, verwerken van afvalstoffen en recyclen.

Distriboulevard

Gebruiksgroep: logistiek en distributie

Het Distriboulevard Moerdijk is bestemd voor weggebonden Europese distributie- en productiebedrijven die een representatieve locatie wensen en die optimaal bereikbaar zijn.

Europark / Tradepark

Gebruikgroep(en): logistiek en distributie, groothandel, dienstverlening en kantoor

Het Europark /Tradepark Moerdijk is vooral bestemd voor distributiecentra van grote ondernemingen die op deze locatie maximaal voordeel halen uit de centrale ligging van Moerdijk, tussen de belangrijke havens van Rotterdam en Antwerpen en de luchthavens Schiphol en Zaventem.

Service point

Gebruikgroep: Groothandel, dienstverlening en kantoor

Het service point is bedoeld voor ondersteunende bedrijven voor het industrieterrein. Het Havenschap heeft hier haar kantoor, maar ook de hulpdiensten en de douane en Marechaussee zijn hier aanwezig.

2.2 Ontwikkelingen

De herziening van het huidige bestemmingsplan heeft een consoliderend karakter. Dat betekent dat er van wordt uitgegaan dat er geen wijzigingen optreden in bovengenoemde bedrijfsactiviteiten. Wel wordt in de herziende versie de aanleg van een 8-tal windturbines mogelijk opgenomen in het bestemmingsplan.

2.3 Bureaustudie natuurwaarden

Om een inschatting te maken van de soortgroepen en specifieke soorten die in en rond het plangebied voorkomen, is de landelijke databank voor natuurwaarnemingen geraadpleegd, waaronder telmee.nl en waarneming.nl. Het invoerportaal waarneming.nl is een website waarop door vrijwilligers natuurwaarnemingen in Nederland worden verzameld. Telmee.nl is het invoerportaal van de landelijke Particuliere Gegevensbeherende Organisaties (PGO's). Er kan informatie over diverse soortgroepen tot op kilometerhokniveau worden verkregen.

Volgens telmee.nl en waarneming.nl komen in het plangebied voornamelijk algemene soorten voor van de soortgroepen zoogdieren en vogels.

Aanvullende gegevens over het mogelijk voorkomen van beschermde soorten is verkregen uit verschillende verspreidingsatlassen. Het betreft hier gegevens van de soortgroepen broedvogels (SOVON, 2002), zoogdieren (VZZ), Twisk & Limpens (2006) en libellen (Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, 2002), dagvlinders (Bos *et al.*, 2006), reptielen en amfibieën (www.RAVON.nl), Van Delft & Schuitema (2005) en insecten (www.Naturalis.nl\EIS).

Op basis van de verspreidingsgegevens van een soort, in combinatie met kennis van de terreingeschiktheid voor deze soorten, is nagegaan of deze soorten mogelijk in het plangebied of de omgeving kunnen voorkomen.

Het voorkomen van wettelijk beschermde soorten in een uurhok of kilometerhok betekent niet dat deze soorten zich in of in de directe omgeving van het zoekgebied bevinden. Met behulp van het terreinbezoek is nagegaan welke dit zijn. Hierdoor kan meer duidelijkheid gegeven worden over de voorkomende dan wel verwachte soorten in het zoekgebied.

2.4 Terreinbezoek

Het plangebied is bezocht op 4 november 2011 door een deskundige ecooloog van Oranjewoud en de heer Buijs van Buijs Eco Consult. Op basis van de bureaustudie, de gebiedskennis van de heer Buijs en de aangetroffen biotopen in het plangebied is een beeld verkregen van het voorkomen van (strik) beschermde soorten. In deze paragraaf wordt aangegeven wat de bevindingen zijn per soortgroep.

Op het bestemmingsplangebied zijn uiteenlopende biotopen aanwezig, de volgende biotopen zijn te onderscheiden;

- (zware) industrie en bedrijfsgebouwen
- braakliggende nog niet ingerichte delen van het industrieterrein
- leidingenstroken en wegbermen

- wegen
- sloten, greppels en de Roodevaart
- bosschages en laanbeplanting
- agrarische gronden
- het Hollands diep en de Sassenplaat

Het industrieterrein wordt gedomineerd door grootschalige industriecomplexen en bedrijfsgebouwen. Grote delen van het industrieterrein zijn daarnaast verhard of worden gebruikt als overslagterrein. Er is weinig ruimte voor een natuurlijke begroeiing, toch zijn hier ook natuurwaarden aanwezig. Op gebouwen en opgeslagen materialen broeden diverse soorten meeuwen, in grondhopen broeden oeverzwaluwen. Langs de buitenranden van het industrieterrein zijn bosschages en bosjes aanwezig die een groene buffer vormen tussen het haventerrein en de omgeving. Deze gebieden hebben een functie voor bos- en zangvogels, daarnaast vormt het een rust en leefgebied voor zoogdieren zoals reeën. Nog niet bebouwde delen op het industrieterrein zijn begroeid met een veelal lage ijle grasvegetatie. De vegetatie wordt jaarlijks geklepeld waardoor de vegetatie zich vrij uniform ontwikkelt. Deze braakliggende terreinen worden gebruikt door diverse soortgroepen waaronder weide- en akkervogels. Ook voor bepaalde flora zijn deze terreinen van belang. Er zijn ook braakliggende terreindelen welke niet jaarlijks gemaaid worden, hier zijn bossen opgeschoten waarin voornamelijk Berken zijn uitgegroeid. In dergelijke bosschages is ondermeer de Brede wespenorchis aan te treffen er broeden diverse vogelsoorten. Laanbeplanting van formaat is alleen aanwezig langs de Oostelijke en Zuidelijke randweg. De aanwezige populieren kunnen van belang zijn voor vleermuizen die in het gebied aanwezig zijn als vlieg- en foerageerroute. Langs de overige wegen zijn de eiken nog dermate gering van omvang dat ze geen ecologische functie hebben.

Vogels

De bosjes langs de randen van het gebied worden gebruikt door (bos)bewonende vogelsoorten. Buizerd (6 paar), Torenvalk, Boomvalk (mogelijk), Ransuil, Groene specht (diverse) en Grote bonte specht (diverse) zijn broedend aan te treffen in de aanwezige bosopstanden. De nesten van de meeste roofvogels van spechten zijn opgenomen op de lijst met 'Jaarrond beschermde nesten'. Dit houdt in dat de nestlocatie ook buiten het broedseizoen beschermd is en niet aangetast mag worden.

De nog niet bebouwde braakliggende terreindelen, specifiek in het westelijke deel van het industrieterrein, worden gebruikt door diverse akkervogelsoorten. Veldleeuwerik, Graspieper en Patrijs zijn jaarlijks broedend met meerdere paren aanwezig. Bijzondere broedvogels zijn Tapuit en Paapje (beide incidenteel) en Kleine plevier. Op het industrieterrein zijn alle vele jaren verspreid liggende meeuwenkolonies aanwezig. Momenteel broeden er circa 300 paar Zilvermeeuwen, 1100 paar Kleine mantelmeeuwen, 150 paar Stormmeeuwen en 100 paar Visdieven op het industrieterrein. De kolonies zijn vooral in het oostelijke deel van het industrieterrein aanwezig. De meeuwen broeden op daken, maar ook op allerlei installaties en opgeslagen materialen. Ook broeden ze op braakliggende terreinen als deze onbereikbaar zijn voor vossen door de aanwezigheid van een hekwerk.

Op de Sassenplaat in het Hollands diep broeden diverse meeuwen, tevens broeden hier Aalscholvers, Blauwe reigers en Lepelaars. Bijzonder is de aanwezigheid van 2 paar Slechtvalken op het industrieterrein, beide paren broeden in een speciaal daarvoor aangebrachte nestkast. Een paar broedt op het terrein van Shell, de ander broedt in een kast aan een koeltoren. In het oostelijke deel van het industrieterrein zijn nog een aantal agrarische percelen. Langs de Roode vaart broedt een paar Bruine kiekendieven (pers. com. R.J. Buijs).

Flora

In wegbermen en op bedrijfsterreinen groeien met name vegetaties die bestaan uit aangeplante vegetaties of ruigtekruiden. De braakliggende terreinen worden gedomineerd door hoge opgeschoten ruigtekruiden, of indien ze worden geklepeld, diverse grassen en zeggensoorten. Op een aantal locaties is het voorkomen van beschermde planten bekend. Op het terrein van Shell komt de Bijenorchis schaars voor, in het centraal gelegen 'Berkenbosje' komt de algemeen beschermde Brede wespenorchis talrijk voor (tabel 2-soort). Langs de randen van het bedrijventerrein bevinden zich geschikte locaties voor de Rietorchis, als is deze nog niet daadwerkelijk aangetroffen (pers. com. R.J. Buijs).

Vissen

In het bestemmingsplangebied is het grote open water van het Hollands diep aanwezig. Op het industrieterrein zijn een aantal watergangen en waterpartijen aanwezig. Langs de ooststrand loopt de Roode vaart. In Nederland komen diverse beschermde vissoorten voor. Binnen de provincie Brabant komen zijn de volgende soorten aanwezig; Grote modderkruiper, Kleine modderkruiper, Bittervoorn, Meerval, Rivierdonderpad, Beekprik en Rivierprik (www.ravon.nl). Beschermde vissoorten zoals de Beekprik, Elrits en Rivierprik (allen tabel 3-soorten) komen niet voor in dit deel van de provincie (behoudens als trekvis in Hollands Diep) (www.telmeel.nl) aangezien het gewenste habitat niet aanwezig is.

De Bittervoorn is een eveneens een vissoort die op tabel 3 van de Flora- en faunawet is opgenomen. De soort komt talrijk voor in de Biesbosch en omstreken. De Bittervoorn houdt van heldere en waterplanrijke (polder)watergangen. De watergangen en de havens binnen het bestemmingsplangebied zijn ongeschikt voor deze kritische soort. Er zijn evenmin geschikte (polder)watergangen op het complex aanwezig voor de Grote modderkruiper (verlandende waterplanrijke ondiepe watergangen). De Kleine modderkruiper (tabel 2 soort) is een wijdverspreide soort in Nederland, de soort is ook aangetoond op het industrieterrein (pers. com. R.J. Buijs). De Rivierdonderpad houdt van verharde oeverzones. De havens aansluitend aan het Hollands Diep bestaan voornamelijk uit rechte stalen damwanden, dit is ongeschikt leefgebied voor de soort. Het is echter niet uitgesloten dat de soort voorkomt langs de verharde oevers van het Hollands diep. In het water van het Hollands diep zijn langskomende beschermde trekvissen te verwachten. Deze vissoorten hebben geen binding met het bestemmingsplangebied.

Zoogdieren

De braakliggende terreinen, bosschages en wegbermen vormen leefgebied voor algemeen voorkomende zoogdieren zoals veldmuizen, spitsmuizen, hazen, konijnen en reeën. Daarnaast fungeert het gehele gebied als foerageer- en leefgebied voor kleine marterachtige zoals bunzing en hermelijn. Vossen zijn talrijk aanwezig, ze foerageren op de vele grondbroedende meeuwen. Alle soorten zijn algemeen beschermd soorten (tabel 1-soorten). Strikt beschermde zoogdieren (tabel 3 soorten), behoudens vleermuizen, zijn niet op het industrieterrein te verwachten. De Steenmarter (tabel 2 soort) komt voor op het bedrijventerrein, twee maal is een dood exemplaar aangetroffen.

De groene gebieden langs de randen van bestemmingsplangebied zijn interessant voor vleermuizen als foerageergebied. Een vleermuisonderzoek in 2007 heeft de aanwezigheid van de volgende soorten aangetoond; Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Watervleermuis en Rosse vleermuis. Verblijfplaatsen, vliegroutes of andere beschermde locaties zijn niet aangetoond. De genoemde soorten zijn foeragerend aangetroffen langs de Koekoekendijk, de Roode Vaart en de aldaar aanwezige bosaanplanten.

Amfibieën

Door de grotendeels onnatuurlijke inrichting van het gebied en het ontbreken van een ondiepe poelen en watergangen zijn amfibieën in grote delen van het bestemmingsplangebied niet te verwachten. Lokaal langs de randen van het gebied zijn populaties van algemene soorten (gewone pad, bastaardkikker, bruine kikker, kleine watersalamander) aanwezig, specifiek op die locaties waar een populatie uitwisseling kan optreden met de langs de randen gelegen meer natuurlijke en natte terreindelen. Het voorkomen van een strikt beschermde soort op het industrieterrein is nooit bevestigd. Alpenwatersalamander, Kamsalamander, Boomkikker en Heikikker zijn strikt beschermde soorten die met name in het oostelijke en zuidelijk deel van de provincie Brabant voorkomen. De soorten komen niet voor in de omgeving van Moerdijk (www.ravon.nl) De braakliggende terreindelen met grote hoeveelheden kaal zand en ondiepe en tijdelijke waterpartijen zijn in principe ideaal geschikt leefgebied voor de strikt beschermde rugstreeppad, de soort is echter nooit aangetoond.

Reptielen

In Nederland komt een beperkt aantal reptielen en hagedissen voor. Het plangebied en wijde omgeving is geen leefgebied voor in Nederland strikt voorkomende slangen en hagedissen (www.ravon.nl).

Vlinders, Libellen en overige soortgroepen

Beschermde dagvlinders, libellen of andere insecten worden niet verwacht in het plangebied. De bebouwde en onbebouwde delen van het bestemmingsplangebied vormen naar verwachting geen geschikt leefgebied voor deze soorten door het ontbreken van de geschikte waardplanten (voor vlinders), wateren met waterplanten (voor libellen).

Gezien de aard van het gebied en de daar aanwezige biotopen, worden beschermde soorten van de overige door de Flora en faunawet beschermde soortgroepen eveneens niet verwacht.

2.5 Waargenomen en te verwachten beschermde soorten

Op basis van de gegevens van de bureaustudie en de terreinbezoeken is een inschatting gemaakt van de verwachte beschermde soorten en de soorten die daadwerkelijk zijn waargenomen tijdens de terreinbezoeken. Deze soorten en het beschermingsregime zijn opgenomen in Tabel 2-1.

Tabel 2-1: Beschermde soorten in het plangebied (bron: literatuur + terreinbezoeken).

Soort		Beschermingsstatus		
Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Flora- en faunawet	Habitatrichtlijn Bijlage II/IV	Rode lijst (nov. 2002)
Zoogdieren				
Huisspitsmuis	<i>Crocidura russula</i>	x1	-	-
Veldmuis	<i>Microtus arvalis</i>	x1	-	-
Bosmuis	<i>Apodemus sylvaticus</i>	x1	-	-
Rosse woelmuis	<i>Myodes glareolus</i>	x1	-	-
Egel	<i>Erinaceus europeus</i>	x1	-	-
Haas	<i>Lepus europaeus</i>	x1	-	-
Konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>	x1	-	-
Mol	<i>Talpa europaea</i>	x1	-	-
Bunzing	<i>Mustela putorius</i>	x1	-	-
Hermelijn	<i>Mustela erminea</i>	x1	-	-
Wezel	<i>Mustela nivalis</i>	x1	-	-
Vos	<i>Vulpes vulpes</i>	x1	-	-
Steenmarter	<i>Martes Fionia</i>	x2	-	-
Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistellus pipistrellus</i>	x3	Bijlage IV, HR	-
Ruige dwergvleermuis	<i>Pipistellus nathusii</i>	x3	Bijlage IV, HR	-
Rosse vleermuis	<i>Nyctalus noctula</i>	x3	Bijlage IV, HR	-
Watervleermuis	<i>Myotis daubentonii</i>	x3	Bijlage IV, HR	-
Vissen				
Kleine modderkruiper	<i>Cobitis taenia</i>	x2	-	-
Amfibieën				
Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>	x1	-	-
Kleine watersalamander	<i>Lissotriton vulgaris</i>	x1	-	-
Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>	x1	-	-
Bastaardkikker	<i>Rana klepton esculenta</i>	x1	-	-
Vogels				
Buizerd, Torenvalk, Boomvalk, Ransuil, Slechtvalk, Groene specht en Grote bonte specht				Jaarrond beschermde nestlocatie
Flora				
Bijenorchis	<i>Ophrys apifera</i>	x2	-	-
Brede wespenorchis	<i>Epipactis helleborine</i>	x1	-	-

Verklaring afkortingen in kolommen:

X = soort is beschermd krachtens de Flora- en faunawet HR = Habitatrichtlijn beschermingsregime AMvB art.75

1 = soort tabel 1

2 = soort tabel 2

3 = soort tabel 3

Uit de resultaten van de bureaustudie en de terreinbezoeken blijkt dat in het plangebied (strikt) beschermde soorten voor kunnen komen. Het gaat hier om soorten die algemeen voorkomen in Nederland en een strikt beschermde vleermuissoort.

Algemene soorten

Sinds 23 februari 2005 is het Vrijstellingbesluit bij artikel 75 Flora- en faunawet van kracht. Voor de algemene soorten van Tabel 1 zoals de eventuele aanwezige zoogdieren of amfibieën geldt sindsdien een vrijstelling voor artikelen 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld, mits de zorgplicht in acht wordt genomen. Van de overige beschermde soortgroepen is alleen de Kleine modderkruiper in de nabijheid van het plangebied te verwachten.

Strikt beschermde soorten

Voor strikt beschermde soorten van Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en Bijlage 1 AMvB art.75 Flora- en faunawet - Tabel 3: rivierdonderpad en vleermuizen geldt voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting geen vrijstelling. Ook niet op basis van een gedragscode. Voor deze soort is een ontheffing nodig indien verbodsbepalingen worden overtreden. Voor bovengenoemde soorten uit Bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt dat voor een ruimtelijke ingreep alleen ontheffing kan worden verleend indien deze wordt aangevraagd op grond van een wettelijk belang uit de Habitatrichtlijn.

Vogels

Op het bestemmingsplangebied broeden diverse vogelsoorten. Er broeden grote aantallen meeuwen en sterns op het plangebied. Daarnaast broeden er akkervogels op de braakliggende terreinen. Verspreid over het projectgebied, met name in de bosschages aan de randen van het gebied broeden een aantal vogelsoorten waarden de nestlocatie jaarrond beschermd is.

De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik zijn alleen tijdens het broedseizoen beschermd. Dit geldt niet voor aanwezige soorten als Boomvalk, Buizerd en Slechtvalk, deze soorten zijn opgenomen in categorie 1-4 van de 'Aangepaste lijst van jaarrond beschermde vogelnesten' (Ministerie van LNV, 2009). Het onderbrengen van deze soort op deze lijst geeft aan dat vaste rust- en verblijfplaats van deze vogelsoort jaarrond is beschermd. De functionaliteit van de rust- en verblijfplaats moet in de plannen gewaarborgd blijven door het nemen van mitigerende maatregelen.

3 Toetsing effecten planontwikkeling

3.1 Beschrijving inrichtingsmaatregelen

Het nieuwe bestemmingsplan is gericht op voortzetting van bestaand gebruik op het industrieterrein en het handhaven van de ontwikkelingsmogelijkheden van nog niet ingerichte delen van het industrieterrein, welke voor een oppervlakte van 258 hectare momenteel niet met bedrijvigheid zijn ingevuld.

3.2 Effecten op beschermde soorten

Uit de bureaustudie en de terreinbezoek blijkt dat in het plangebied enkele beschermde en strikt beschermde soorten zijn te verwachten. Per aanwezige beschermde soortgroep worden de consequenties aangegeven.

3.2.1 Vogels

In het algemeen kan worden gesteld dat werkzaamheden op de kale braakliggende deelgebieden tijdens het broedseizoen (globaal 15 maart – eind juli) negatieve effecten hebben op de aanwezige vogelsoorten door vernietiging van broedplaatsen in struiken, ruigte- en grasvegetaties. Tevens treedt er dan verstoring van de reproductie op. Buiten de braakliggende gebieden zijn ook diverse soorten meeuwen broedend te verwachten op fabrieksterreinen. Wettelijk gezien wordt geen ontheffing verleend indien (broed)vogels worden verstoord. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Bepalend is of er een broedgeval is.

Effecten zijn niet uit te sluiten als de versturende werkzaamheden plaatsvinden in het broedseizoen en er broedgevallen in de nabijheid aanwezig zijn. Buiten het broedseizoen treedt alleen verstoring op, dit resulteert alleen in het opvliegen van betreffende vogels. Indien (grootschalige) werkzaamheden in de periode september - maart aanvangen is sprake van een permanente verstoring, voordat vogels tot broeden komen. Door deze verstoring zullen broedvogels het zoekgebied mijden als broedplaatsen.

De te verwachten soorten op specifiek de braakliggende gronden zijn geen jaarrond beschermde nestlocaties. In de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' (Min LNV, 2009) zijn de te verwachten grondbroeders, niet opgenomen. De nestlocaties zijn buiten het broedseizoen niet beschermd. Dit geldt wel voor de roofvogels en spechten die de bossen en bosschages op het bestemmingsplangebied jaarlijks gebruiken om te broeden.

3.2.2 Grondgebonden zoogdieren

De voorgenomen ontwikkeling van braakliggende terreindelen kan met name schade veroorzaken aan algemene en wijdverspreide zoogdiersoorten. Deze schade (aan met name diverse soorten muizen) is maar moeilijk te voorkomen, omdat deze soorten bij onraad hun hol in vluchten en zich bij gunstige omstandigheden nagenoeg het hele jaar voortplanten. Ze leven echter geen van allen in kolonies. De gunstige staat van instandhouding van de betreffende soorten komt echter niet in het gedrang aangezien ze landelijk wijdverspreid voorkomen. Op het industrieterrein blijven daarnaast vele geschikte gebieden aanwezig.

Grotere zoogdieren, als hermelijn, wezel, bunzing, of konijn hebben grote leefgebieden en zullen tijdens werkzaamheden het plangebied kunnen mijden. In de omgeving is geschikt leef- en rustgebied aanwezig voor deze soorten. Effecten op populatieniveau van deze soorten worden niet verwacht.

De gunstige staat van instandhouding van voorkomende en verwachte zoogdieren zal niet worden aangetast als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling.

3.2.3 Vleermuizen

Langs de buitenranden en langs bosopstanden zijn vleermuizen aangetoond (Cools, 2007). Boven de Roode Vaart en langs de randen van de aanwezige bossen en groenstructuren zijn foeragerende vleermuizen aanwezig. Negatieve effecten op vleermuizen als gevolg van het bebouwen van de braakliggende terreinen in de centraal gelegen gebieden zijn niet te verwachten. Deze veelal droge braakliggende terreinen hebben relatief weinig waarde voor vleermuizen vanwege de lage dichtheid aan insecten en ontbreken van oriëntatie structuren (boomwallen etcetera). Alleen wanneer er sprake is van het verstoren van vaste rust- en verblijfplaatsen, vliegroutes en belangrijke foerageerplaatsen van vleermuizen zijn maatregelen noodzakelijk. Dergelijke ingrepen zijn als gevolg van dit bestemmingsplan niet voorzien.

De gunstige staat van instandhouding van vleermuizen zal niet worden aangetast als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling.

3.2.4 Amfibieën en reptielen

Door het uitvoeren van voorgenomen ontwikkeling kan voortplantingsbiotoop van algemene amfibieën worden verstoord en aangetast. Daarnaast kunnen overwinterende amfibieën op de waterbodem of in de oeverzone (onder opgeslagen materiaal) verstoord worden. De aanwezige soorten zijn algemeen voorkomend (tabel 1) soorten. Schade aan amfibieën is het grootst als de werkzaamheden in het voortplantingsseizoen plaatsvindt (half maart tot en met juni). In deze periode zijn voornamelijk de larven aanwezig in het water. De volwassen dieren (bruine kikker en gewone pad) trekken na de eiafzetting weer het land op, waar ze tot de overwinteringsperiode verblijven. De bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander overwinteren op het land in holletjes in de bodem, onder bladafval, takkenhopen of stenen.

Bij de verdere ontwikkeling van de braakliggende terreinen zijn alleen tijdelijke effecten te verwachten. Indien het leefgebied van tevoren ongeschikt wordt gemaakt door de vegetatie te verwijderen voor de overwinteringsperiode (september - oktober) is de schade beperkt tot een enkel individu. Het gaat hier om algemeen voorkomende amfibiesoorten. De voorgenomen ontwikkeling heeft geen effecten op populatieniveau.

Er zijn geen effecten te verwachten op beschermde reptielen, omdat ze op basis van de bureaustudie niet voorkomen in het plangebied.

De gunstige staat van instandhouding van de bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander zal niet worden aangetast als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling.

3.2.5 Vissen

Er zijn geen effecten te verwachten op beschermde vissoorten. De bestaande waterpartijen worden niet aangetast of heringericht. Op de braakliggende nog te bebouwen terreinen is geen leefgebied voor vissen aanwezig.

3.2.6 Planten

Op een aantal locaties komt beschermde flora voor. De Bijenorchis komt voor op de bestaande ingerichte en in gebruik zijnde terreinen van Shell. De beoogde ontwikkelingen hebben geen invloed op de groeiplaatsen van deze beschermde tabel 2-soort. Groeiplaatsen van de Brede wespenorchis gaan mogelijk verloren door ingebruikname van braakliggende terreinen. Deze soort is opgenomen op tabel 1 van de Flora- en faunawet. Voor deze tabel is het vrijstellingsbesluit van toepassing, aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld, mits de zorgplicht in acht wordt genomen. De groeiplaatsen mogen zonder ontheffing of mitigerende maatregelen bebouwd worden.

3.2.7 Overige beschermde soorten

Er zijn geen effecten te verwachten op andere beschermde soorten, zoals dagvlinders, libellen en andere ongewervelde. Beschermde soorten niet zijn aangetroffen tijdens het terreinbezoek en de aangetroffen biotopen zijn niet geschikt voor de beschermde soorten uit deze soortgroepen.

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1 Conclusie

In ruimtelijke plannen, zoals bestemmingsplannen, is in het kader van de uitvoerbaarheid inzicht gewenst in de aanwezigheid van beschermde soorten en gebieden. Er dient te worden aangetoond dat het plan uitvoerbaar is. Het doel van de voorliggende natuurtoets is het opsporen van strijdigheden van de voorgenomen ingreep met de Flora- en faunawet.

Kort samengevat is het resultaat van de natuurtoets dat in het plangebied verschillende bijzondere en beschermde dier- of plantensoorten aanwezig zijn. De aanwezige natuurwaarden zijn waarden die zijn aangepast aan de lokale omstandigheden op het industrieterrein. De broedende meeuwen, de vaste verblijfplaatsen van vogels en eventuele aanwezige gebouwbewonende vleermuizen zullen ook in de toekomst binnen het bestemmingsplangebied voldoende leefgebied behouden. De aanwezige braakliggende terreinen kennen, behoudens de aanwezige akkervogels, weinig bijzondere natuurwaarden. De aanwezige natuurwaarden zullen de voorgenomen bestemmingsplanwijziging niet wezenlijk beïnvloeden. Bij het verwijderen van bomen dient aandacht uit te gaan naar jaarrond beschermde vogelnesten, er broeden diverse soorten roofvogels waarvan de nestlocatie het gehele jaar beschermd is.

Tijdens uitvoeringsfase geldt ten allen tijde dat er zorgvuldig omgaan moet worden met de eventueel aanwezige (grond)broedende vogels op de terreinen. Voor individuele ontwikkelingen en bouwplannen is een natuurtoets noodzakelijk om een meer gedetailleerd inzicht te krijgen in de aanwezig beschermde natuurwaarden. Tijdens de uitvoeringsfase zijn op het plangebied negatieve effecten op een aantal algemene, beschermde soorten te verwachten. Door een zorgvuldige werkwijze en het nemen van mitigerende maatregelen (o.a. juiste periode van uitvoering) kan schade worden voorkómen en blijven negatieve effecten beperkt. Voor de effecten op de algemene voorkomende, maar beschermde soorten hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd. Voor de algemene soorten geldt een vrijstelling, de zorgplicht blijft wel van kracht.

4.2 Zorgplicht

Voor alle beschermde soorten, dus ook voor de soorten die zijn vrijgesteld van de ontheffingsplicht, geldt wel een zogenaamde 'algemene zorgplicht' (art. 2 Flora- en faunawet). Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade aan beschermde soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het niet verontrusten of verstoren in de kwetsbare perioden zoals de winterslaap, de voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de jongen.

Werken buiten kwetsbare periode

De kwetsbare perioden voor de verschillende soortgroepen zijn niet allen gelijk. Als 'veilige' periode voor alle groepen geldt in het algemeen de periode van half augustus tot half november, de periode waarin de voortplantingstijd achter de rug is en dieren als vleermuizen, overige zoogdieren en amfibieën nog niet in winterslaap zijn. Indien voorbereidende werkzaamheden, bijvoorbeeld bouwrijp maken, in die periode worden uitgevoerd, kan daarna gedurende het winterseizoen en het daarop volgende voorjaar probleemloos worden gewerkt.

Werken in kwetsbare periode

Indien vooraf bekend is dat werkzaamheden moeten worden uitgevoerd binnen de kwetsbare perioden van de soorten, is het zaak ervoor te zorgen dat het gebied tegen die tijd ongeschikt is als leefgebied voor die soorten. Zo kan bijvoorbeeld vegetatie gedurende het groeiseizoen worden verwijderd, zodat er geen vogels gaan broeden en het tegen de winter ook ongeschikt is voor kleine zoogdieren die in winterslaap gaan.

Indien tijdens de uitvoering van de werkzaamheden beschermde soorten worden waargenomen dienen maatregelen te worden genomen om schade aan deze individuen zo veel mogelijk te voorkomen.

4.3 Tot slot

De voorliggende natuurtoets is gebaseerd op inventarisatiegegevens van derden, literatuuronderzoek en een eenmalig terreinbezoek.

Een dergelijk onderzoek kan niet geheel uitsluiten, dat tijdens de uitvoering van de werkzaamheden, (strikt) beschermde soorten worden aangetroffen. Gezien het gebruik en de kennis van aanwezige natuurwaarden in het plangebied worden de risico's op verstoring van beschermde soorten als minimaal ingeschat. Eventueel aangetroffen soorten dienen verplaatst te worden naar geschikt leefgebied in de omgeving.

5 Literatuur

Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff, De Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea. - Nederlandse Fauna 7. Leiden. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland.

Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. Van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen, 1992. Atlas van de Nederlandse Zoogdieren. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, 3e herziene druk.

Buijs R.J., 2009. Handreiking Natura 2000 industrieterrein Moerdijk
Onderzoek naar het voorkomen van habitattypen, habitatsoorten en vogels op en rond het industrieterrein Moerdijk, inclusief gevoeligheid voor verstoring en stappenplan vergunningaanvraag Natuurbeschermingswet. Projectnummer 0811012. 21 september 2009

Ecologisch adviesbureau Cools, augustus 2007.
Onderzoek naar vleermuizen binnen het plangebied. 6e herziening industrieterrein Moerdijk

van Dijk A.J. & Boele A. 2011. Handleiding SOVON Broedvogelonderzoek. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Lange, R., P. Twisk, A. van Winden & A. van Diepenbeek, 1994. Zoogdieren van West-Europa. Stichting Uitgeverij KNNV en VZZ i.s.m. Vereniging Natuurmonumenten.

Mostert K. en J. Willemsen. Werkatlas verspreiding zoogdieren in Zuid-Holland 2000-2008. Stichting Zoogdierenwerkgroep Zuid-Holland Delft, 1 december 2008.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2009. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep. Augustus 2009.

SOVON, 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels. SOVON Vogelonderzoek Nederland, KNNV Uitgeverij / Naturalis / EIS-Nederland.

Internet:

www.ravon.nl
www.waarneming.nl
www.vzz.nl
www.telmeel.nl
www.brabant.nl

Bijlage 1: Wettelijk kader

Hieronder volgt een algemene beschrijving van de Natuurwetgeving, gevolgd door betreffende onderdelen van de wetgeving.

De Nederlandse natuurwetgeving

De Nederlandse natuurwetgeving valt uiteen in gebiedsbescherming en soortbescherming. De gebiedsbescherming is geïmplementeerd in de Natuurbeschermingswet 1998 en omvat de Natura 2000-gebieden. In de Natura 2000-gebieden zijn de beschermde natuurmonumenten alsmede de gebieden met de status Vogel- en/of de Habitatrichtlijn-gebied (voorheen Speciale Beschermings-Zones (SBZ's) opgenomen.

Globaal kan gesteld worden dat de gebiedsbescherming gericht is op de bescherming van de waarden waarvoor een gebied is aangewezen. Deze bescherming is gebiedspecifiek, maar kent wel de zogenaamde externe werking. Dat wil zeggen dat ook handelingen buiten het beschermde gebied niet mogen leiden tot verlies aan kwaliteit in het beschermde gebied.

De soortbescherming is opgenomen in de Flora- en faunawet. Deze wet omvat ook de bescherming van Habitatrichtlijnsoorten buiten de aangewezen Natura 2000-gebieden welke zijn vermeld in bijlage IV. Deze bescherming geldt overal in Nederland, ook in de beschermde gebieden. De soortbescherming kent geen externe werking. Projecten worden getoetst aan de directe invloed op beschermde waarden binnen de grenzen van het projectgebied.

Conform deze wet is de initiatiefnemer bij ruimtelijke ingrepen verplicht op de hoogte te zijn van mogelijke voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied.

Vanuit de kennis dienen plannen en projecten getoetst te worden aan eventuele strijdigheid met de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet (zie paragraaf 2.2 van het voorgaande rapport).

Flora- en faunawet

Onder de werking van de Flora- en faunawet vallen circa 1.000 dier- en plantensoorten. Alle inheemse zoogdieren (m.u.v. de huismuis en zwarte en bruine rat), vogels, amfibieën en reptielen zijn beschermd. Tevens hebben een aantal soorten planten, vissen, insecten en ongewervelden een beschermde status. Voor de in het wild voorkomende planten en dieren geldt de algemene zorgplicht (art. 2).

Volgens de Flora- en faunawet mogen beschermde dier- en plantensoorten niet worden verwond, gevangen, opzettelijk worden verontrust of gedood. Voortplanting- of vaste rust- of verblijfplaatsen mogen niet worden beschadigd, vernield of verstoord.

Beschermde planten mogen op geen enkele wijze van hun groeiplaats worden verwijderd of vernield. De verbodsbepalingen van de wet staan genoemd in onderstaand kader.

Verboden handelingen met betrekking tot beschermde planten:

Artikel 8: Het plukken, verzamelen, afsnijden, vernielen, beschadigen, ontwortelen of om een andere manier van de groeiplaats verwijderen van planten

Artikel 13: Het vervoeren en onder zich hebben (in verband met verplaatsen) van planten

Verboden handelingen met betrekking tot beschermde dieren:

Artikel 9: Het doden, verwonden, vangen of bemachtigen van dieren. Het met het oog op bovenstaande doelen opsporen van dieren.

Artikel 10: Het opzettelijk verontrusten van dieren

Artikel 11: Het beschadigen, vernielen, uithalen wegnemen, verstoren van nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren.

Artikel 13: Het vervoeren en onder zich hebben (in verband met verplaatsen) van dieren

De werkingssfeer van de Flora- en faunawet is niet beperkt tot of gerelateerd aan speciaal aangewezen gebieden, maar geeft soorten **overall** in Nederland bescherming.

In artikel 75 van de Flora- en faunawet worden de ontheffingsmogelijkheden weergegeven. Op 23 februari 2005 is de Algemene Maatregel van Bestuur m.b.t. artikel 75 van de Flora- en faunawet in werking getreden. Middels deze AMvB wordt onder bepaalde voorwaarden een algemene vrijstelling geregeld van de ontheffingsplicht van de Flora- en faunawet. Deze vrijstelling geldt voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, bestendig gebruik en bestendig beheer en onderhoud en voor bepaalde (algemeen voorkomende) soorten. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af het de dier- of plantensoorten die voorkomen in het zoekgebied. In de AMvB worden hiertoe verschillende beschermingsregimes onderscheiden.

- Soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime AMvB:

Voor deze soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling van de ontheffingsplicht. Voor deze soorten is derhalve geen ontheffing nodig. Wel geldt ten aanzien van deze soorten de zorgplicht, die eveneens van de Flora- en faunawet uitgaat.

Soorten die vallen onder de vrijstelling betreft onder andere algemene zoogdiersoorten, zoals algemene muizen- en spitsmuizen, de Egel, Konijn en Mol, Ree en Vos; algemene amfibieënsoorten, waaronder de Bruine kikker, Gewone pad en Kleine watersalamander en plantensoorten als Grasklokje en Gewone dotterbloem.

- Soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime AMvB:

Voor soorten van tabel 2 van de AMvB is bij ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling mogelijk van de ontheffingsplicht, indien gewerkt wordt volgens een door het Ministerie van LNV goedgekeurde gedragscode. Ontbreekt zo'n gedragscode, dan dient ontheffing aangevraagd te worden, welke wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort' (lichte toets). Daarnaast geldt ook voor soorten van tabel 2 de algemene zorgplicht.

- Soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in Bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime AMvB.

Voor soorten van tabel 3 geldt het zwaarste beschermingsregime en is bij ruimtelijke ontwikkelingen geen vrijstelling mogelijk van de ontheffingsplicht, ook niet met een gedragscode. Voor deze soorten dient een ontheffing aangevraagd te worden, welke aan vier criteria wordt getoetst (zware toets): de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats wordt niet aangetast, er is sprake van een in of bij wet genoemd belang, er is geen alternatief en 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort'. Daarnaast geldt ook voor soorten van tabel 3 de algemene zorgplicht.

Voor Bijlage 1 soorten uit Tabel 3 kan ontheffing worden aangevraagd op grond van alle belangen genoemd in het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten. In de praktijk komen bij Bijlage 1- soorten onderstaande vier belangen het meeste voor bij een ontheffing voor een ruimtelijke ingreep:

1. Bescherming van flora en fauna (b);
2. Volksgezondheid of openbare veiligheid (d);
3. Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e);
4. Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimte inrichting of ontwikkeling (j)

Voor Bijlage IV-soorten van de Habitatrichtlijn uit Tabel 3 geldt voor een ruimtelijke ingreep alleen ontheffing wordt verleend op grond van een belang uit de Habitatrichtlijn:

1. Bescherming flora en fauna (b)
2. Volksgezondheid of openbare veiligheid (d);
3. Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e);

- **Vogels**

Vogels zijn niet opgenomen in Tabel 1 t/m 3; alle vogels zijn in Nederland gelijk beschermd. T.a.v. vogels geldt, dat werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels worden gedood of verontrust, of waardoor hun nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen worden verstoord verboden zijn.

Bij ruimtelijke ontwikkelingen geldt een vrijstelling wanneer gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode. Ontbreekt zo'n gedragscode dan dient formeel een ontheffing te worden aangevraagd. Voor broedvogels wordt echter geen ontheffing verleend waarbij als voorwaarde wordt gesteld dat broedvogels niet verstoord mogen worden tijdens het kwetsbare broedseizoen; dit mede in het kader van de algemene zorgplicht die ook voor vogels geldt.

Bescherming van vogelnesten

Tijdens werkzaamheden dient rekening te worden gehouden met het broedseizoen. Hiervoor is geen standaardperiode, het gaat erom of er een broedgeval is. Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar gebruiken, zijn jaarrond beschermd. Slechts een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent of keer elk jaar terug naar hetzelfde nest. Deze soorten staan vermeld in categorie 1 t/m 4 van de 'Aangepaste lijst van jaarrond beschermde vogelnesten' (Ministerie van LNV, 2009). Indien de werkzaamheden effect hebben op deze soorten is een ontheffing nodig. Voor vogels kan alleen een ontheffing worden verleend op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Dit zijn:

- Bescherming van flora en fauna (b);
- Veiligheid van het luchtverkeer (c);
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d).

De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik zijn alleen tijdens het broedseizoen beschermd. Voor deze soorten* is geen ontheffing nodig, indien werkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden of maatregelen zijn getroffen om te voorkomen dat deze soorten zich op de bouwplaats gaan vestigen tijdens het broedseizoen. Buiten het broedseizoen mag van deze soorten het nest worden verplaatst of verwijderd.

* Een deel van deze soorten zijn ondergebracht in categorie 5 van de 'Aangepaste lijst van jaarrond beschermde vogelnesten' (Ministerie van LNV, 2009). Hoewel het onderbrengen van deze soorten op deze lijst anders doet vermoeden is de vaste rust- en verblijfplaats van deze vogels niet jaarrond beschermd. Dit betreffen namelijk vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor gebroed hebben of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

